

Keman Çalgısına Yönelik Lisansüstü Araştırmalarda Konu Profili

The Subject Profile in Graduate Research on the Violin

ÖZET

Araştırma temelde, bir probleme güvenilir çözümler aramak amacı ile planlı ve sistematik bir şekilde verilerin toplanması, toplanan verilerin analizi, yorumlanması, değerlendirilmesi ve raporlanması sürecidir. Bu süreçte bilimsel araştırmalar, üzerinde çalışılan alana yönelik kavramsal çerçevenin ve kuramsal temellerin oturtulması ile kuramsal modellerin geliştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenlerle araştırmada, ülkemizde keman çalgısına yönelik yapılmış olan lisansüstü araştırmaların konu profillerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma evrenini ülkemizde keman çalgısı ile ilgili yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik olmak üzere geçmişten günümüze yapılmış olan ve ulaşılabilen tüm lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Araştırma betimsel nitelikte ve nitel bir araştırmadır. İlgili verilere 2023 yılında Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK) web sayfasında yer alan tez arşivi linki kullanılarak ulaşılmıştır. Buna yönelik olarak ilgili internet sitesinde bulunan ulusal tez merkezi sayfasındaki basit tarama seçeneği kapsamında keman başlığı anahtar kelime olacak şekilde giriş yapılmıştır. Bu yolla ulaşılan yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik olmak üzere klasik müzik alanında yapılan toplam 396 adet lisansüstü tez konuları açısından incelenmiştir. Araştırma bulguları doğrultusunda söz konusu lisansüstü araştırmaların, genel olarak 1986-2023 yılları arasında yapılmış olduğu, yüksek lisans tezleri kapsamında konu profillerinin çoğunluğunu eser analizi, doktora tezleri kapsamında konu profillerinin çoğunluğunu süreç inceleme, sanatta yeterlik tezleri kapsamında ise konu profillerinin çoğunluğunu eser analizi yapan araştırmaların oluşturduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Keman, Araştırma, Lisansüstü, Tez

ABSTRACT

Research is basically the process of collecting data in a planned and systematic way, analyzing, interpreting, evaluating and reporting the collected data in order to search for reliable solutions to a problem. In this process, scientific research is of great importance in terms of establishing the conceptual framework and theoretical foundations for the area studied and developing theoretical models. For these reasons the research examines the subject profiles in graduate research on the violin in our country. The study group of the research consists of all the postgraduate theses that have been made from the past to the present and can be reached, including master's, doctorate and proficiency in art, related to the violin. The research is descriptive and qualitative. The relevant data were accessed using the thesis archive link on the Council of Higher Education (YÖK) website in 2023. A total of 396 postgraduate theses in the field of classic music, including master's, doctorate and proficiency in art, reached in this way, were examined in terms of their subjects. Three hundred ninety-six theses, including graduate, doctoral, and proficiency in art reached in this way, were examined in terms of their subjects. In line with the research findings, it was concluded that these graduate research were carried out between 1986-2023 in general, the majority of the subject profiles were work analysis within the context of postgraduate theses, the majority of the subject profiles were process analysis within the context of doctoral theses, and the majority of the subject profiles were work analysis within the context of proficiency in art.

Keywords: Violin, Research, Graduate, Thesis

GİRİŞ

İletişim, kısaca bir kişiden diğerine bilgi, düşünce, duygu ve fikirlerin aktarılması süreci şeklinde tanımlanabilir. Söz konusu kişisel bilgilerin toplumsal bilgi haline gelmesi için bireyler arası iletişim mutlaka gerekmektedir (Tekeli 2002, s. 4). Bu süreç içerisinde toplumun sahip olduğu iletişim altyapısı ne kadar güçlü ise bilginin yayılması ve toplumsal hale gelmesi de o derece kolay olacağından, bilginin yayılması sürecinde iletişim ve iletişim altyapısı da çok önemli bir rol üstlenmektedir (Arklan ve Taşdemir, 2008, s.67).

Bir toplumun iletişim alt yapısının oluşmasında en etkili araçlardan biri şüphesiz ki müziktir. Çünkü müzik, iletişimin tanımında yer alan tüm öğelerin aktarımını sağlayan en temel iletişim araçlarından birisidir. İletişim sürecinde gerekli olan bilgiyi, düşünceyi, duyguyu veya fikri karşı tarafa aktarmak üzere oluşturulan müziğin barındırdığı sesleri ve ezgileri ortaya çıkaran onlara özellikleri doğrultusunda belirli anlamlar yükleyen en önemli kaynak olarak karşımıza çalgılar çıkmaktadır. Bu bağlamda çalgı literatürde, müziği yapmak için kullanılan her türlü ses verebilen alet, enstrüman şeklinde tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2023).

Demet Emen¹

How to Cite This Article

Emen, D. (2023). "Keman Çalgısına Yönelik Lisansüstü Araştırmalarda Konu Profili", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 9(75): 4551-4554. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/smryj.72285>

Arrival: 05 August 2023

Published: 30 September 2023

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Orkestra Sanatçısı (Keman), Antalya Devlet Opera ve Balesi, Antalya, Türkiye

Genel olarak bu çalgılar kendi fiziki, yapısal ve icra özellikleri doğrultusunda adlandırılmakta ve gruplanmaktadır. Bu gruplandırma ise yaylı, nefesli, telli, tuşlu ve vurmali şeklindedir. Yaylı çalgılar söz konusu çalgı grupları içerisinde özellikle klasik müziğin temel çalgıları konumundadır. Bu çalgılar duygusal ve zengin tınıları ile müzikal ifadeyi güçlendirebilmek için 17. yüzyıldan günümüze kadar aynı önemde icra edilmişlerdir.

Yaylı çalgılar ailesinin en küçük üyesi olan keman, ses tınısı ve genişliği ile klasik müzikten popüler müziğe, film müziklerinden halk müziklerine kadar yaygın bir kullanım alanına sahiptir. Bu farklı müzik türleri kapsamında keman, orkestra, koro eşliklerinde, solist performanslarında ve solo olacak şekilde dinleyicilerle buluşabilen özel bir çalgı olarak nitelendirilebilir. Çernişevski'ye göre keman, doğası gereği en uyumlu çalgıdır. İnsan sesine en yakın çalgı olduğundan bütün çalgılardan daha üstün sayılmaktadır (Aktaran, Hüseynova, 2007: 1) Bunun yanında söz konusu çalgı gerek genel müzik eğitiminde gerek amatör müzik eğitiminde ve gerekse mesleki müzik eğitiminde çalgı eğitimi boyutunun vazgeçilmez çalgısı olarak da karşımıza çıkmaktadır. İcadından günümüze kadar; yapımı, icrası ve eğitimi ile keman, bir çalgı olarak müzisyenler tarafından merak edilmiş, hakkında pek çok araştırma yapılmış ve yapısal olarak incelenmiştir (Kurtarslan, 2009: 409).

Araştırma, problemlere güvenilir çözümler aramak amacı ile planlı ve sistematik olarak, verilerin toplanması, çözümlenmesi (analizi), yorumlanarak değerlendirilmesi ve rapor edilmesi, temelde, bir arama, aydınlanma sürecidir (Karasar, 1995: 22). Bu süreçte bilimsel araştırmalar, üzerinde çalışılan alana yönelik kavramsal çerçevenin ve kuramsal temellerin oturtulması ile kuramsal modellerin geliştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu durum müzik eğitimi kapsamında yer alan ve çalgı eğitiminin önemli bir boyutunu oluşturan keman çalgısı için de geçerlidir.

Keman ile ilgili yapılan bilimsel araştırmalar bu alanın mevcut yapısına, gelişimi ile ilerlemesine ışık tutmakta ve katkı sağlamaktadır. Bu alana yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde gerek bilimsel gerekse sanatsal yönü itibarıyla ve bilimsel raporlama tekniklerinin uygulanmasıyla kendine özgü bilimsel bir literatürün oluştuğu görülmektedir. Bu literatürde lisansüstü araştırmaların ön planda olduğu dikkat çekmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, keman çalgısına yönelik yapılmış olan lisansüstü araştırmaların konu profillerinin incelenerek konuya yönelik mevcut durumun ortaya çıkarılmasıdır. Belirlenen amaç doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi "Türkiye'de keman çalgısı alanında yapılan lisansüstü araştırmaların konu profili nasıldır?" olarak şekillendirilmiştir.

YÖNTEM

Araştırma, betimsel nitelikli, nitel bir araştırmadır. Araştırmanın çalışma evrenini ülkemizde keman çalgısı ile ilgili yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik üzere geçmişten günümüze yapılmış olan ve ulaşılabilen tüm lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Araştırmada elde edilen verilere 2023 yılında Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK) web sayfasında (<http://www.yok.gov.tr>) yer alan tez arşiv linki aracılığı ile ulaşılmıştır.

Söz konusu verilere ulaşabilmek için öncelikle YÖK'ün resmi internet sitesine girilmiş, burada yer alan "Tarama Terimi" seçeneği seçilerek bu seçeneğe anahtar kelime olarak "Keman" başlığı yazılmış, aranacak alan kısmında "Tez Adı", izin durumu kısmında "Tümü", tez türü kısmında "Tümü" seçenekleri tercih edilerek istenen arama yapılmıştır. Bu doğrultuda çıkan toplam 506 lisansüstü tez incelenmek üzere her biri ayrı bir dosya olacak şekilde bilgisayar ortamına indirilerek kaydedilmiştir.

Kaydedilen tezler klasik müzik ve Türk müziği olacak şekilde iki gruba ayrılmış ve araştırmada kullanılmak üzere klasik müzik alanında yapılan 396 adet tez, çalışma evrenine alınmıştır. Çalışma evreninde yer alan lisansüstü tezlere doküman analizi yapılarak seçilen tezlerin konu profilleri incelenmiştir. Doküman analizi, araştırılması hedeflenmiş olaylar veya olgular ile ilgili bilgileri içeren yazılı materyallerin incelenmesi kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.187). Bu yöntem ile elde edilen verilere içerik analizi uygulanarak, yapıldıkları yıl ile konu alanları tespit edilmiştir. İçerik analizi, belirlenen konu veya alanda birbirinden bağımsız olacak şekilde yapılmış olan nicel ve nitel araştırmaların derinlemesine incelenerek düzenlenmesi demektir. Bu şekilde belirlenen konu veya alan ile ilgili genel eğilimler belirlenebilmekte ve böylelikle elde edilen araştırma sonuçları yapılması düşünülen araştırmalara yönverebilmektedir (Ültay, Akyurt ve Ültay, 2021: 189).

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde Türkiye'de yapılmış olan keman alanındaki tüm lisansüstü araştırmaların (yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik tezleri) belirlenen boyutlara göre dağılımları ile bu dağılımlara ilişkin bulgular ve yorumlarına yer verilmiştir.

Tablo 1: Keman Çalgısına Yönelik Lisansüstü Araştırmaların Konularına Göre Dağılımı

Yüksek Lisans Tezleri (1986-2023)			Doktora Tezleri (1996-2023)			Sanatta Yeterlik Tezleri (2000-2023)		
Konular	f	%	Konular	f	%	Konular	f	%
Eser analiz	92	30,46	Eser analiz	3	5,56	Eser analiz	13	32,50
Teknik analiz	42	13,91	Teknik analiz	-	-	Teknik analiz	7	17,50
Yöntem inceleme	26	8,61	Yöntem inceleme	15	27,78	Yöntem inceleme	5	12,50
Metot inceleme	24	7,95	Metot inceleme	1	1,85	Metot inceleme	1	2,50
Süreç inceleme	20	6,62	Süreç inceleme	16	29,63	Süreç inceleme	1	2,50
Tarihsel inceleme	15	4,97	Tarihsel inceleme	1	1,85	Tarihsel inceleme	-	-
Program inceleme	14	4,64	Program inceleme	3	5,56	Program inceleme	-	-
Performans inceleme	12	3,97	Performans inceleme	8	14,81	Performans inceleme	2	5,00
Biyografi	12	3,97	Biyografi	-	-	Biyografi	1	2,50
Kitap inceleme	8	2,65	Kitap inceleme	-	-	Kitap inceleme	-	-
Sorun inceleme	8	2,65	Sorun inceleme	-	-	Sorun inceleme	-	-
Repertuar inceleme	6	1,99	Repertuar inceleme	1	1,85	Repertuar inceleme	1	2,50
Uzaktan eğitim	3	0,99	Uzaktan eğitim	2	3,70	Uzaktan eğitim	-	-
Yapısal analiz	3	0,99	Yapısal analiz	-	-	Yapısal analiz	-	-
Farklı çalgı ilişkisi karşılaştırma	3	0,99	Farklı çalgı ilişkisi karşılaştırma	-	-	Farklı çalgı ilişkisi karşılaştırma	2	5,00
Tez inceleme	2	0,66	Tez inceleme	-	-	Tez inceleme	-	-
Çalgı yapım	2	0,66	Çalgı yapım	1	1,85	Çalgı yapım	-	-
Disiplinler arası ilişki	2	0,66	Disiplinler arası ilişki	1	1,85	Disiplinler arası ilişki	-	-
Fiziksel sağlık	2	0,66	Fiziksel sağlık	1	1,85	Fiziksel sağlık	-	-
Müzik teknolojisi	2	0,66	Müzik teknolojisi	-	-	Müzik teknolojisi	-	-
Ekol inceleme	2	0,66	Ekol inceleme	-	-	Ekol inceleme	-	-
Derse yönelik tutum	1	0,33	Derse yönelik tutum	1	1,85	Derse yönelik tutum	-	-
Materyal inceleme	1	0,33	Materyal inceleme	-	-	Biyografi-Eser analiz	6	15,00
Toplam	302	100	Toplam	54	100	Toplam	40	100

Tablo 1’de ülkemizde keman çalgısına yönelik yapılan araştırmaların yapıldığı yılları ile konu alanlarına göre dağılımları verilmiştir. Bu bulgular ekseninde, yüksek lisans tezlerinin 1986-2023 yılları arasında yapılmış olduğu ve konu alanlarının çoğunluğunu eser analizi yapan (%30,46) araştırmaların oluşturduğu, doktora tezlerinin 1996-2023 yılları arasında yapılmış olduğu ve konu alanlarının çoğunluğunu süreç inceleme yapan (%29,63) araştırmaların oluşturduğu, sanatta yeterlik tezinin ise 2000-2023 yılları arasında yapılmış olduğu ve konu alanlarının çoğunluğunu eser analizi yapan (%32,50) araştırmaların oluşturduğu görülmüştür.

Bu bulgular doğrultusunda, keman çalgısına yönelik yapılan yüksek lisans ve sanatta yeterlik tezlerinde “eser analizi” şeklinde belirli dönemlere ait keman eserlerinin teknik, teorik ve müzikal açılarından incelenerek bu eserlerin tanıtılmalarını sağlayıcı çalışmalar yapıldığı söylenebilir. Doktora tezlerinde ise erken olarak da adlandırılan okul öncesi müzik eğitiminden başlayarak, amatör ve mesleki eğitim olmak üzere farklı düzeylerde yürütülen keman eğitiminin içeriğini gözleme ve bu kapsamda farklı yöntemler ile eğitimin niteliğindeki farklılıkları inceleyip söz konusu düzeylerdeki keman eğitimine katkı sağlayıcı modeller öneren “süreç inceleme” konu alanlarına yönelik çalışmaların tercih edildiği düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma bulguları doğrultusunda ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlara yönelik olarak geliştirilen öneriler sunulmuştur.

Sonuçlar

Araştırma sonuçları doğrultusunda keman çalgısına yönelik yapılmış olan lisansüstü araştırmaların:

1. Yüksek lisans tezleri kapsamında 1986-2023 yılları arasında yapılmış olduğu, doktora tezlerinin 1996-2023 yılları arasında yapılmış olduğu, sanatta yeterlik tezinin ise 2000-2023 yılları arasında yapılmış olduğu,
2. Yüksek lisans tezleri kapsamında konu alanlarının çoğunluğunu eser analizi yapan (%30,46) araştırmaların oluşturduğu, doktora tezleri kapsamında konu alanlarının çoğunluğunu süreç inceleme yapan (%29,63) araştırmaların oluşturduğu ve sanatta yeterlik tezleri kapsamında konu alanlarının çoğunluğunu eser analizi yapan (%32,50) araştırmaların oluşturduğu tespit edilmiştir.

Bu bağlamda ülkemizde keman çalgısına yönelik yapılmış olan lisansüstü araştırmaların konu profillerinin; yüksek lisans ve sanatta yeterlik tezlerinde “eser analizi” şeklinde belirli dönemlere ait keman eserlerinin teknik, teorik ve müzikal açılarından incelenerek tanıtılmalarının sağlayan çalışmalar şeklinde yapıldığı, doktora tezlerinde ise erken olarak da adlandırılan okul öncesi müzik eğitiminden başlayarak, amatör ve mesleki eğitim olmak üzere farklı düzeylerde yürütülen keman eğitiminin içeriğini gözleme ve bu kapsamda farklı

yöntemler ile eğitimin niteliğindeki farklılıkları inceleyip söz konusu düzeylerdeki keman eğitimine katkı sağlayıcı modeller öneren “süreç inceleme” konu alanlarında yürütüldüğü sonuçlarına ulaşılmıştır.

Öneriler

Araştırma sonuçları doğrultusunda Türkiye’de keman çalgısına yönelik olarak yapılan lisansüstü araştırmalarda;

1. Araştırmaların yıllara göre dağılımlarında gözlenen farklılıkların giderilebilmesi bakımından ilgili araştırmaların düzenli yapılabilmesine imkan veren iyileştirme çalışmalarının yapılması,
2. İlgili araştırmaların yapılması önünde bulunan engel, kısıtlama ve aksaklık nedenlerini tespit etmeye yönelik durum tespiti yapacak çalışmaların yapılması,
3. Araştırmalarda alanın gelişmesinde uygulanabilecek farklı yöntemlerin bir arada kullanıldığı araştırmaların yapılması,
4. Araştırmalarda belirlenen konuların ve bu konuların incelenmesinin farklı analiz yöntemleri kullanılarak yeniden araştırılması, önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Arklan, Ü. ve Taşdemir, E. (2008). Bilgi Toplumu ve İletişim: Bilginin Yayılması Sürecinde Kitle İletişim Araçları ve İnternet. *Selçuk İletişim Dergisi*, 5(3), 67-80.

Hüseynova, L. (2007). Tarihi Gelişim Sürecinde Keman. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. 2, 115-125.

Karasar, N. (1995). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. Sanem Matbaacılık.

Kurtarslan, Z. (2009). Türk Keman Okulunun Oluşum Süreci ve Temsilcileri. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 26, 409 – 429.

Tekeli, İ. (2002). *Bilgi Toplumuna Geçerken Farklılaşan Bilgiye İlişkin Kavram Alanı Üzerinde Bazı Saptamalar*. Academia. <https://www.academia.edu/28799592/>

Türk Dil Kurumu (t.y.). Türk Dil Kurumu sözlükleri. 7 Temmuz 2023 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.

Ültay, E. Akyurt, H. ve N. Ültay (2021). Sosyal Bilimlerde Betimsel İçerik Analizi, IBAD Sosyal Bilimler Dergisi, 2021 (10), 188-201.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.